મોતી ગવરીનો ગરબો.

બનાવી છપાવનાર

એ કેશાનો સાંભળજાગ.

સુરત મધે.

સૈયદપુરાની શ્રાવકપોળમાં નંબર ૨૦૮ ના

મકાનમાં.

નાથજી નરોતમદાસે છાપ્યો.

સને ૧૮૮૩.

કીમત એક આનો.

૧૮૮૦

મોતીગવરીનો ગરબો.

ગરબી ૧

ચાલો ચાલોરે કનૈયા મોરી સાથે — એ ઢાળ.

હાંરે મોતી ગવરી સુરતની જાણો

એ તો નાગરી નાતની પીછાનોરે; મોતીગવરી — ૧.

એનું નામ અતી ઘણી મોટી,

પણ અકલમાં છે છોટીરે. મોતીગવરી — ૨.

હાંરે એને વર મલ્યો તો શાણો,

ધનશંકર ઇંદ્ર પ્રમાણોરે. મોતીગવરી — ૩

માત પીતાએ બાળ પરણાવી,

પાછલથી સાસરે વલાવીરે મોતીગવરી — ૪

ઇશ રૂઠયો ત્યારે કર્મજ ફુટયું,

ધનશંકરનું આયુશ્ય તુટયુંરે. મોતીગવરી — ૫

જ્યારે નવ વરસની થઈ,

નવ સાસરે સુખ લીધું જ્યારે. મોતીગવરી — ૬

મોતીગવરી તે શાણીજાણો

એના સુખની ગઇ તે ખાણોરે મોતીગવરી — ૭

ગરબી ૨

મોહન માંગ પીલાઇરે કદમનીચે મોહન માંગ પીલઇરે
ગવરી મોતી જોતીરે એના કરમની રેખા છોટી
જ્યારથી એ તો વિધવા થઇ ગઇ, અહો નીશ મનમાં રોતીરે
એ તો ગવરી મોતી જોતી. ૧
જ્યારે જ્યારે એનો પીઉ સાંભરતો.
જાણે મળવાને દ ડોટીરે, એનો મોતીગવરી જોતી. ૨
બાવીસે રા૦ નું પહેલું એનું હતું, કપડાની થોક નહીં છોટીરે
એતો મોતીગવરી જોતી. ૩
હતી વિધવા બાળરાંડ બીચારી, સોહાગ સધવાનો ધારીરે
એતો મોતીગવરી જોતી ૪
ચંદ્રવદન સમ મુખડુંરે સોભે, જોઇ જોઇ મનડું લોભે.
એતો મોતીગવરી જોતી. ૫
ભણતાં શીખી ને ગણતાં શીખી, ગુરજર અંગરેજી લીપીરે
એતો મોતીગવરી જોતી ૬
નીત નીત વદા ભાવુભ્રસુધારી, માત પીતાને અતી પ્યારીરે
એતો મોતીગવરી જોતી. ૭
કીશોર વય ગયું જુવાની આવી, મદ એને ગભરાવે રે
એતો મોતીગવરી જોતી. ૮

ગરબી ૩

તમે અજાણ્યા અમે જાણીતાંરે. એ રાગ.

તમે સાંભળો દેશીઓ વીનતીરે,
એતો વાત નથી આજે નવીરે. તમે સાંભળો. ૧.
વીધવા પણું પાળવું દોહેલુંરે
વ્રત તપ ઘણેરૂં કરવુંરે,
સમજી વિચારીને ફરવું રે. તમે સાંભળો. ૨.
સોળ વરસે જુવાની જાણોરે,
એને મદનો લાગીઓ તાણોરે,
મદન મનમાંહી તોસમજાણોરે. તમે સાંભળો. ૩.
અહો નીશ બળવા લાગીરે,
એને સુખની ભવટ ભાંગીરે,
ઇશ સુખ આપ લઉ માગીરે. તમે સાંભળો. ૪.
એવી રીતે બળત્રા ન માયરે,
મન આકુળ વ્યાકુળ થાયરે,
આજે સોહાગ ઘણો સોહાયરે. તમે સાંભળો. ૫
કર કંકણ બંગડી ખખડેરે,
સાથે સુવરણ ચુડી ગબડેરે,
જોઇ અવર પુરૂષ નેણાં બળેરે. તમે સાંભળો. ૬

જેનું ભાગ્યોદય પાછું ફરેરે,
અવળી બુદ્ધી સુજે તેને ખરેરે,
પછી પસ્તાવો ચીતમાં ધરેરે. તમે સાંભળો. ૭

ગરબી ૪

પેમ ની પીડા તે કોને કહીએરે હોમધુકર પ્રેમની - બે રાગે
અહોનીશ દુ:ખીઆં છઇએરે હો નાથજી, અહોનીશ દુખીઆં
છઇએ.

જ્યાં જ્યાં જાઊં ત્યાં આંગળી થાએ, મન ઘણું મુઝાયરે.
હો નાથજી.અહોનીશ દુખીઆં છીએ. ૧

ઘરમાને બહાર હું હાઇડ થાઊં, રે રવડી રખડીને ક્યાં જાઊંરે
હો નાથજી. ૨

દિટલીક વાર એમ ટંટો થતામાં, ભય બીત થઇ અબડાનીરે.
હો નાથજી. ૩

કોણસુજાણે શાં કર્યાંતાંપાપો ,દુખજાળીદ્ર કાપોરે.
હો નાથજી. ૪

એ કરતાં ન સરજાવી હોત તો, મારા ભવની ભાવટ ભાગતરે
હો નાથજી. ૫

તે માટે હું સ્તવન કરૂં છું, સંકટ કાપો તો સુખીયાં થઇએરે.
હો નાથજી. ૬

જય જય જય થાઓ સઘળે જગતમાં પ્રાર્થના સુણીને હૈયે લાઇએરે
હો નાથજી. ૭

ગરબી ૫

સુણો શામળા હું તમ માટે ઘેલી થઇ જો. એ ઢાળે
મારી વાત તે આદરજી સાંભળજો,
હવે વાત જે કહીશ મુકી આમળો જો. મારી- ૧
મારૂં નામ સુખદેવરામ આદીતરામ છે જો,
નાગરી ન્યાત સુરત ધામ એ વાત ખરી જો. મારી- ૨
મોતીગવરી મારી પુત્રી ઘણી પ્યારીછે જો,
નવ વરસે પરણી ત્યાર પછી એ રાંડીછે જો. મારી- ૩
કન્યાદાનમાં જણસો મે કરી નથી જો,
એતો ખાલી બકબારો કરે આમથો જો મારી- ૪
મારે કરજ નથી રતીલાલ દેશાઇનું જો,
કરજ કરવું પડ્યું મોતીગવરી તણું જો. મારી- ૫
પદર હજાર ધનશંકરે કરજે કર્યાં જો,
આ ધું વતન વેચીને માણુંને ભરયા જો. મારી- ૬
કરજ બીજું હતું હરી નવલ રામનું જો,
તે પર લાઠે થયું ખરચ દોઢ હજારનું જો. મારી ૭
રૂપીઆ બારસોની જણસો વેચી ખરી જો,

બીજી પોણી તે બસોની ગીરવી મહી જો. મારી. ૮
બાકી રૂપીઆ ખરચ્યા તે મારી ગાંઠના જો,
લેણા નીકળે રૂપૈયા હજાર દાસના જો. મારી. ૯
ફકત ત્રણસોની મોતીની જણસો રહી જો,
બાકી મારી પાસ એનું હવે કંઇ નથી જો. મારી. ૧૦
શ્રાવણ માસના સોમવારે એતો નીશરી જો
સાથે કડાં તોડા વીટી અને બંગડી જો. મારી. ૧૧
સાજ નથી કરી મેં ને મારા પુત્રએ જો,
એતો અમથી બકે વાત એ ગલતછે જો. મારી. ૧૨

ગરબો ૬

અલબેલીરે અંબે માત જોવાને જઇએ. એ ઢાળ.

તમે સાંભળો વાત્ત વીશાળ કહુંછું સાક્ષીહું
મોતીગવરી ભગની મારી હતી બાળ પરણાવીરે,
જ્યાંત્યાં એની રક્ષા કીધી, કોણએ એને બરમાવી કહુંછું ૧
આગસ્ટની વીશમી તારીખે, મધરાતે એ નાઠીરે;
છાનીમાની એતો નાઠી બારણાને દઇ વાસી- કહુંછું. ૨
પાછલે બારણે બંડળ પડયું તું કપડા અને જેવરનુંરે
માલ બધો મળી ત્રણસોનો હતો, એ કઉતક તેકહેવું. કહુંછું. ૩
તોડા મારી માના હતારે, માળા ઘડાવી બાપેરે;

માદળીયું અને તાવીજ તેપર છે માની તો છાપે. કહુછું ૪
વીંટી અને વાસણ સઘળાં, પીતાજીએ ખગીયાંરે;
અમદાવાદ ફરીયાદ કીધાં, અહીંયાં તો નવ બીધાં. કહુછું ૫
વરસ ઉપર જાતરા ગયાંતા, અંબાજીની કરવારે.
તે વેળા ઠાકોરને સાથે, તેડી ગયાતા ફરવા. કહુછું ૬
હુમારા ઘરની જણસો ખરવે, ઠાકોર હસ્તે નમેલીરે;
ઠાકોર ઉપર પુરણ ભરોસો, ઈશ અમારો બેલી. કહુછું ૭
પણ પછી આશરે ત્રણ ચાર માસે, શક આવ્યો તો એવારે
છાની વાતો ગવરા સાથે, ઠાકોર કરે એ હેવા. કહુછું ૮
નીતે અને મોતીગવરી વચ્ચે, ખાનગી પત્રો ચાલ્યાંરે;
તે હું આપને રજુ કરછું, પછી નાસતાં ફાવ્યાં. કહુછું ૯

ગરબી ૭

સખી પડવે તે પંચ સીધાવ્યારે. એ રાગ

માહારૂં નામ મોતીગવરી કહાવેરે
ધણી ધનને પીતા સુખદેવ કહાવેરે
ભાઈ ઉમેદરામ લખાવે. મારૂં ૧
મારા ઘરાની જણસો જે હતીરે
કેટલીક ભંગાવી કેટલીક વેચીરે
તેમાંની કંઇ મેં વળી સચી. મારૂં ૨
તેની જણસો સુધની બનાવીરે

માદળીયું વડી માથી હું ફાવીરે
થયું બબારે લખ્યું તું આવી. મારૂં. ૩
હતાં સઘળાં વાસણ મારાં ઘણીનારે
જાણે જપતી આવશે હમણાંરે
હેઠા નામ કોતરાવ્યાં પીતાનાં. મારૂં ૪
મેં તો જાણુસો ના આવી જયારેરે
ખંધુ પીતા ઘણુંક વીચારેરે
આખર બળેવે લાકડી મારે. મારૂં ૫
જાણી મહુધરાજી જાતરા કરવારે
ખંધુ પીત્રાબને અમદાવાદ મળવા
ઘણું તલાપી રહી નીકળવા. મારૂં. ૬
સ્તુ કરેલા કાગળો હું નવાણું રે
ડાકોરબાબને હું તો પીછાનુંરે
આગ પરતી નથી કંઇ છાનું. મારૂં. ૭

ગરબી ૮

આઠ કુવાને નવ વાવડીરે બોલ [illegible]
ગવરી કહે વાલ ડાકોર સુહાવે બોલ.
અમદાવાદમાં છે વીઠરામ, તારા સાહેબજી હો
હવે નહી આવીં હું તો આવરારેબોલ. ગવરી ૧
ડાકોર કહે અમદાવાદ હું તો નીહારેરે બોલ,

 ૧૮૯૦

કાગળીની નથી કંઇ ખબરરે,મારા સાહેબજી હો,
ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૨
કાગળ જપતીમાં નીકળ્યા તે ફોજદારનીરે લોલ,
તેમાં હું નજાણું કાંઇ ખાઊં સમરે, મારા,
ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૩
બધાં વાસણોમાંથી કેટલાંક માહારાંછેરે લોલ,
બીજો નથી હવે યાદ મને બોલરે, મારા -૪
વળી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ--
એટલું જાણું હવે શું કરૂં રે લોલ,
લખ્યું મારે લલાટે જે થાય-- માર--
ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૫
લલુ કહે હું તો લેશ નવ જાણુતોરે લોલ,
હું તો આવુનો તો વીશાવાસરે--મારા--
ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ -૬

ગરબી ૯

(રાગ બુરાનપુરી બાગના ગરબાનો.)

સંવત ઓગણીશેનો સાલ, ઉપર ઓગણચાળીશ વાલ
વદ દુતીઆ વીશાળ, માસ શ્રાવણની.
સોમવારનોજે મેળો, સરવે કરતાં વાતું ભેળા

સાહોત સરવે સાથે મેહેલો, પુજા કરવાને.
પ્રથમ શંકર પાસે જાઉં, પછી ગવરીના ગુણ ગાઉં
ઠાકોરજીની ખબર લઉં, તમે સાંભળજો.
મોતીગવરી કહેછે ચાલો, સાથે ઠાકોરભાઇ માહાલો
કીરપા કાકા હૈસે ગાજે, તેનું શુંરે થશે!
એમ કહીને બંને ચાલ્યાં, પાકીટ પોટલાં હાથે ઝાલ્યાં
સંઘ બહુચરીનો હાલ્યાં, દરશણકાજે.

સાખી

દરશણ કરવા ચાલીયાં, મોતી ઠાકોર સાથ;
કીરપા કાકાનું શું થશે, સઘલાં ઘસસે હાથ.
હાંરે સઘલાં ઘસસે હાથ, થશે સંઘા સુખનો નાશ;
એતો વળીયું સત્યાનાશ, હવે કેમ થશે.
જેવર ત્રણસોનું ગયું, બાકી રેહેવાનું તે રહ્યું
ચાલો હરીનું ધાર્યું થયું, એમ વીમાસે.
તાર અમદાવાદ દીધો, પ્રાતઃ કાળે ઝડપી લીધો
કહ્યું ન પીધો તો કીધો, ત્રતીઆ દીને.
ત્રતીઆનો છે દીન, તારું મન થયુંછે ભિન્ન
તને વળગ્યું કયાંથી જીન, જાએછે ફરવા.
પકડી અમદાવાદથી આણ્યાં પોટડી દીલ્લાનીમાં ઘાલ્યા

રહ્યા કોઇના નઝાંલા, હવે શું રે થશે.
સીટી ફોજદારે કહ્યુ, તને દુઃખ થયું છે બહુ
તારૂં બાપનું ધન ગયું, તમે શું રે જાણો.
અમે નથી કીધાં ચોરી, ગયા અમો બંને જોડી
સાથે લઇ ગયા તેડી, ચાકર દાખલ.
નાનાભાઇએ ફરીયાદ કીધી, જામીન એકુના નવ લીધા
એથી ત્રણે જણ બીધાં, હવે શું રે થાશે.

શાખી

હવે શું થશે આપણું, સુખ કરતા શોક.
સાચો બની શરતનો, નહીં તો મુશ્કે પોક.
મુકશું પોક આપણે જયારે, સરવે લોક નીહાળે ત્યારે
વારો આવશે છુટવાનો કયારે, બેવકુફી કીધી.
એમ વિચારે સહુ મન, કહે છાતી તારી ધન.
ફરશે એવી હામ જે જન, હુશ એવા થશે.
ખાન બાહાદુરે તેડાવ્યા, ફરીયાદીને શાહેદ લાવ્યા
વકીલ ઓછવરામ બોલાવ્યા, કેશ લડવાને.
સાક્ષીઓની જુબાની લીધી, ગણતી કહે બારે સીધી
તમે કરો એની દીવો, જોર કેટલું હતું.
પહેલું ના[illegible]નું સાર, સાથે કપડાંનો નહીં પાર

હવે વાત રહી શી સાર, એટલી ઇસ્કામત ખર્ચ?
કેટલો જણસો ગીરવી મેલી, થાયછે વરસાદની તો હેલી
થાશે ઇશ નમારો બેલી, સરવે સાચુ કહો.
વકીલ સાક્ષીને તો પુછે, એનું કારણ બતાવો શું છે
સરવે વાત કહો તે શી છે, માટે ખુલી કરો.
પુરાવો ફરીઆદીનો લીધો, આદરજીએ તોલ કીધો.
માલ ગવરીનો થાય સીધો, માટે છોડી મુકું.
આદરજી તો એવું બોલે, કાયદો દેછે તુને છોડે
રહેજે સારા ગ્રંથની જોડે, તારૂં સારૂં થશે.
સને અઢાર ત્યાશી સાલ, સપટંબર રસાળો બાળ
ગાઓ પંદરમીનો ખ્યાલ, મોતી છુટી]
મોતી છુટી ઠાકોર છુટયો, દલુ તણો બંધન તુટયો.
ત્રણે જણનો ગમ છુટયો, સરવે ખુશી થયાં.
બાલપણે નહીં પરણાવો, પુનરવિવાહ રાહ ચલવો.
મધ પુરૂશોને સમજાવો ચાલો એવી રીતે.

સુરત સઈદપુરાની શ્રાવક પોળ મધે નાં૦ ૨૦૮ ના મકાનમાં "સુરતમીત્ર સેંટરલ પ્રેશ" માં ગુજરાતી બાળબોધ અને અંગરેજી ચોપડીઓ વગેરે છપાયછે. નીચે જણાવેલી ચોપડીઓ સદરહુ ઠેકાણેથી મળશે—

બીજી ચોપડીના અર્થ	૦—૨—૦
ત્રીજીના અર્થ	૦—૩—૦
ચોથીના અર્થ	૦—૪—૦
પાંચમીના અર્થ	૦—૫—૦
હીંદુસ્તાનની ભુગોળ	૦—૨—૬
હિંદુસ્તાનનો ઇતિહાસ	૦—૩—૦
સુરત જીલ્લાની ભુગોળ	૦—૧—૦
મુંબઈ ઇલાકાની ભુગોળ	૦—૧—૬
ગુજરાતનો ઇતિહાસ	૦—૧—૦
કેકુ	૦—૦—૯
મેઘ શાહની નસીયત	૦—૩—૦
રતનના અને પ્રીતમના મહીના	૦—૧—
દુકાળનો ગરબો	૦—૧—૬
ભાવીગવરીનો ગરબો	૦—૧—૦

એ સીવાય પીનલકોડ, ડીપાર્ટમેંટલ પરીક્ષાનું પુસ્તક અને મ. ગાયકવાડી રાજના કાયદા અને સરકયુલરો પણ મળશે.